

המשניות הבאות עוסקות בדין שליחות בגיטין. ממד נוסף נכנס לדיני השליחות והוא עניין המקום. כלומר, בעל ששלח גט עם שליח למקום מסוים, אך השליח הביא את הגט במקום אחר. או להיפך אשה ששלחה שליח קבלה למקום מסוים וקיבל השליח במקום אחר, וכך לשון המשניות (שם סה.):

האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר – פסול. הרי היא במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר - כשה. האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני, וקיבלו לה במקום אחר - פסול, ר' אלעזר מכשיר.

התקבל לי גיטי במקום פלוני - אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום, רבי אלעזר אוסר מיד.

ישנן שתי מחלוקות בין ת"ק לרבי אלעזר:

- בדין אשה ששלחה שליח לקבל גיטה ממקום א', וקיבל השליח ממקום ב'. ת"ק- פוסל, ור"א- מכשיר.
- בדין אשת כהן ששלחה שליח לקבל את גיטה ממקום מסוים, מתי היא פוסקת באכילת תרומה. ת"ק- משתגיע לאותו מקום (זמן משוער), ור"א- פוסקת מיד.

הגמרא שואלת שתי קושיות על שיטת ר"א: הראשונה- מדוע יש שוני בין שינוי מיקום שליח הבעל שפוסל את הגט, לשליח האשה שמקבל את הגט בשינוי מקום, מכשיר ר"א את הגט? וכך לשון הגמרא (שם):

ורבי אלעזר, מאי שנא רישא דלא פליג, ומאי שנא סיפא דפליג? איהו דמדעתיה מגרש - קפיד, איהו דבעל כרחה מתגרשת - מראה מקום היא לו.

מתרצת הגמרא, שהאשה 'מראה מקום היא לו', כלומר אומרת לשליח היכן הבעל יכול להיות מצוי, אך אין לה יכולת לקבוע מקום ממש, כי סוף סוף היא מתגרשת בעל כרחה. לעומת זאת הבעל מקפיד שהגירושין יחולו דווקא במקום פלוני, וגם זה נכלל בדעת הגירושין (עיי' רש"י ד"ה איהו).

עוד מבררת הגמרא, מדוע המשנה היתה צריכה לומר שרבי אלעזר אוסר את האשה בדין התרומה מיד? הרי פשוט לנו שהיא אסורה בתרומה לשיטתו, משום שהוא סובר שהיא אומרת מקום רק כדי לכוון את השליח! וכך לשון הגמרא (סה:):

ורבי אלעזר אוסר מיד. פשיטא, דהא 'מראה מקום היא לו'! לא צריכא, דאמרה ליה זיל למזרח דאיתיה במזרח, וקא אזל למערב, מהו דתימא במערב הא ליתיה, קמ"ל, דילמא בהדי דקאזיל מיגס גאיס ביה ויהב ליה גיטא.

מתרצת הגמרא שיש חידוש, אפילו היא אמרה לו ללכת למזרח משום הבעל נמצא. והשליח פנה מערבה, היה אפשר לחשוב שאין האיסור של אכילת תרומה חל עדיין מפני שהלך לכיוון השני. אמנם מחדש ר"א שאולי תוך כדי הליכה ימצא אותו, והתוספות רא"ש מביא שני דרכים לעניין (ד"ה בהדי):

- כלומר חיישינן שמא עבר הבעל מן המזרח למערב באיך גיטא דרך היקף ופגע בו.
- והכי איתא בירושלמי מ"ט דר' אלעזר אומר אני שאחורי הדלת מצאו.

ננסה בענ"ד לעיין מה ההבדל העקרוני המהותי בין שיטת ת"ק לשיטתו של רבי אלעזר. נראה שיש לחקור, האם הבאת הגט למקום מסוים הינו **דין בתנאי השליחות**, או שהינו **דין במקום**, כלומר המקום גורם שאינו גט?

הראשונים ביארו שהמקום המסוים הוא מפני שהבעל חושש שילעזזו עליו במקום פלוני, ע"כ מצוין מקום מסוים (כך שיטת רש"י והר"ן). או מפני שרוצה לבזותה במקום מסוים ע"כ מצוין מקום (תוס' רי"ד). למסקנה נראה ששיטתם היא שדין המשנה איננה בתנאי השליחות, אלא בדין שליחות **במקום**, כלומר המקום גורם.

ע"כ ההבדל בין ת"ק לר"א, למי שייך מרחב המקום? לשיטת ר"א בדין הראשון הוא שאין שייכות לאשה במקום, מפני שהיא המקום. כלומר, היא רוצה שהגט יחול עליה ולא משנה היכן הבעל נמצא, שהרי בסוף הגט יחול במקומה- בעצמה. הדין השני מתייחס לבעל, האיש הוא תמיד בתנועה, בין תנועה ישרה ובין תנועה מעגלית. ע"כ אין הוא מבטא מקום, אלא תזוזה, ולכן ר"א אוסר מיד את אכילת התרומה, מפני שאין האיש מוגבל למקום ספציפי, ואולי הוא מאחורי הדלת. נראה לענ"ד שכך הוא כוח דעת האיש בהשפעה החוצה בחינת "והאדם ידע" ע"כ 'קפיד', וההכרח שבאשה זהו ביטוי עמוק לעמידה במקום כקרקע- ע"כ היא 'מראה לו מקום'.

לעומת זאת ת"ק איננו מחלק בין האיש לאשה, ונראה לענ"ד שאולי ההסתכלות של חכמים היא לא בהפרדה על האיש והאשה, אלא בשיווי. אמנם יש לעיין, הרי בודאי יש הבדל מהותי הלכתי בין איש לאשה! ע"כ מדוע לא לחלק בדיני הגט?

נראה שבגט אין האיש במרכז, ואין האשה במרכז וכמו שאומר הריקאנטי "כי הפירוד הזה אינו רק בהן". כלומר, יש כאן מערכת זוגית ענקית שנפרדת, והיא עומדת במרכז, מערכת של נפשות, שנים ומקומות. לכן שרצים להפריד, גם ע"י שליח אין חלוקה בין הדינים, מה שקיים בדיני השליח של האיש קיים באשה, וכן להיפך. הפירוד מהמקום, הוא פירוד זוגי רב מערכתי שנפרד, ולא איש או אישה פרטיים.